

Tage Kaarsted: Dansk politik i 1960'erne, Taktik og strategi. (Gyldendal, 1969). 85 s.

I foråret 1969 tildeltes den nybagte doktor og professor Tage Kaarsted Rosenkjær-prisen. Til modtagelsen af denne pris knytter sig en forpligtelse til at holde en række radioforedrag. Disse udsendtes i sommeren 1969, og de er nu udkommet i bogform.

Kaarsted har som emne for sine foredrag valgt det parlamentariske spil imellem de danske partier efter 1957. Bogens titel, »Dansk politik i 1960'erne«, er derfor en anelse misvisende, idet den politiske udvikling i disse år bevidst anskues i et meget snævert – om end centralt – perspektiv. Kaarsted udtrykker det i sin første forelæsning på den måde, at han ikke vil behandle hele det politiske spektrum; »men kun den side, der har med folketingsparlamentarismen at gøre og inden for denne endda kun de facetter, som kommer frem ved regeringsdannelser og parlamentariske kriser fortrinsvis set i det christiansborgske perspektiv«.

Både i sin indledning om »samtids-historikerens vilkår« og i sine sammenfattende betragtninger søger Kaarsted at tage højde over for eventuelle indvendinger mod sin lidt traditionelle approach til studiet af politisk historie. Synspunktet er det, at nok »laves« der politik uden for Christiansborg; men trods alt vil man gennem en undersøgelse af det parlamentariske spil på Christiansborg finde frem til forhold, »der udsiger noget væsentligt om interesse modsætningerne i vort samfund og om grænserne for disse«. Imidlertid er det slående, hvor ringe opmærksomhed der ofres på den samfundsmæssige ramme omkring det politiske spil på Christiansborg, der derfor kommer til

at virke som et frit i luften svævende system. I alt fald er der ingen forsøg i Kaarsteds fremstilling på systematisk at kæde den politiske udvikling sammen med træk i den samtidige socio-økonomiske udvikling. Man behøver ikke at være »marxistisk orienteret historiker« for at mene, at en tilfredsstillende teoridannelse omkring det parlamentariske spil partierne imellem forudsætter en analyse af samfundsudviklingen i relation hertil. Det er således skuffende, at der i bogen ikke er gjort forsøg på at udnytte de forskningsresultater, som f. eks. den nyere vælgeradfærdsforskning har fremlagt, ligesom det er utilfredsstillende, at de tilgængelige data vedrørende den danske kommunikationsstruktur ikke er søgt anvendt i fremstillingen – ud over bemærkninger om, at TV har accentueret det personlige element i dansk politik.

Det snævre sigte med fremstillingen er imidlertid eksplicit formuleret af Kaarsted, og man må indrømme, at det giver ham mulighed for i særlig grad at fordybe sig i væsentlige problemstillinger, hvor hans viden og indføling med materialet er imponerende.

Skulle man indvende noget mod dispositionen af bogens hovedafsnit, måtte det være den uforholdsmæssige plads, behandlingen af regeringsdannelserne i 1960, 64, 66 og 68 optager i bogen på bekostning af andre, måske vigtigere politiske begivenheder. Således får de vigtige begivenheder i 1963 (sammenbruddet af markedspolitikken, helhedsløsningen og jordlovene) kun en halv sides omtale (og da kun om jordlovsafstemningen), hvorimod hele 6 sider (ud af sammenlagt 49 sider) ofres på regeringsdannelsen i 1964. Udenrigs- og forsvarspolitikken er i det hele stedmoderligt behandlet, ligesom vigtige hændelses-

forløb som indkomstoppgøret i 1961, skatteforhandlingerne fra 64-67 og boligforliget kun får overfladisk omtale. Dette tilsyneladende misforhold er en følge af bogens snævre problemstilling; men alligevel føles det utilfredsstillende, at så ringe opmærksomhed rettes mod *indholdet* af de politiske modsætninger mellem partier og enkeltpersoner i »Christianborgs folketingsal, partiværelser, korridorer og restauration«.

Bogens afgjorte styrke ligger i den præcise motiv-analyse af partiets taktiske manøvrer. Forfatteren har et så intimt kendskab til krinkelkrogene i den danske politikerpsyke, og et så omfattende personkendskab samt en tilsvarende næse for spændende detaljer i den politiske taktik og strategi. Derfor har han også i sine hidtidige arbejder med betydeligt udbytte kunnet udnytte forskerproducerede kilder i form af aktørinterviews, som navnlig ved rekonstruktion af kontroversielle begivenhedssekvenser er et vanskelig håndterligt værktøj.

Tage Kaarsteds indføling med sit materiale lettes af, at hans egne politiske vurderinger ligger så tæt midten i dansk politik som menneskeligt muligt. Dette kan dog i enkelte tilfælde være en svaghed. Således synes hans karakteristik af »folketingsparlamentarismens« venstreorienterede kritikere lovlig hård. Disse grupper er i Kaarsteds øjne »splittede, til dels uorganiserede og synes at mangle ledere, der kan mere end smide med brosten.«

Kaarsteds radioforedrag bliver formentlig ikke en klassiker i den historiske litteratur på linie med Troels Finks »Fem foredrag om dansk udenrigspolitik efter 1864«, men den er absolut læseværdig og giver forhåbninger til den i forordet bebudede

»fyldigere, dokumenteret fremstilling af de samme problemer«.

Svend Auken

*Carl E. Jørgensen og V. G. Konrad-
sen: Series Rectorum. Danske rektorer ved gymnasier og kurser siden reformationen. (Gymnasieskolernes Lærerforening 1967). 120 s.*

Det har med nærværende bog kun været formålet at bringe en fortegnelse over skolernes ledere så komplet, som det er muligt, at identificere personerne og at oplyse deres uddannelsesmæssige kvalifikationer. Herved er der naturligvis ikke blevet plads for egentlige biografier; men selv med denne begrænsning er bogen særdeles nyttig. Skolerne er opstillet alfabetisk for hele landet (det er rart at være fri for den lidt altmodische landsdelsopdeling), og hver rektorliste indledes med litteraturhenvisninger, der ikke alene dækker eventuelle læreroversigter, men også den enkelte skoles historie. Man bemærker her, at der faktisk synes at være skrevet i al fald noget om langt de fleste latin-skoler. I et særligt afsnit er medtaget rektorerne i Lund stift før afståelsen til Sverige 1658 og rektorerne i Slesvig før 1864.

I indledningen erklærer Carl E. Jørgensen sig i gæld til Wiberg og hans præstehistorie og til Hundrups mindre kendte »Lærerstanden ved ...«, der blev trykt i forskellige skoleprogrammer i 1860'erne og 70'erne. Mærkeligt nok synes ikke anvendt – selv om den kun dækker 19. årh. –: C. G. Koefoed: Alfabetisk Fortegnelse over de lærde Statsskolers Lærerpersonele siden 1818. Biografiske Notitser (i Indbydelsesskrift for Rønne Statsskole 1906). *Finn H. Lauridsen*